

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Затверджено на засіданні кафедри «Менеджмент,
публічне управління та HR-технології»
протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

СИЛАБУС

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

2025-2026 навчальний рік

Галузь знань	– 07 «Управління та адміністрування»
пеціальність	– 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітня програма	– «Управління фінансами, банківська справа та страхування»
Освітній рівень	– перший (бакалавр)
Кількість кредитів ЄКТС	– 6 (180 годин)
Семестр	8
Сторінка курсу в MOODLE	–
Лектор курсу	– Дейнека Олександр Георгійович (д. економ. наук, професор)
Профіль викладача	– https://kart.edu.ua/staff/dejneka-og
Контакти викладача (e-mail)	– deyneka@kart.edu.ua
Адреса кафедри: м. Харків, майдан Фейербаха, 7, корпус 3, ауд. 216Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу	
Додаткові інформаційні матеріали: http://lib.kart.edu.ua/	
Години прийому та консультацій: 12.00-13.00 понеділок	

У сучасному світі проблему національної безпеки виділено в окрему галузь політичної науки та політичної діяльності, значення якої постійно зростає. Від рівня національної безпеки залежить саме існування та розвиток людини, суспільства, держави. Процеси глобалізації, посилення єдності світу з одночасним поглибленням його національної різноманітності, революція у військовій сфері призвели до зміни загроз і небезпек для людства, окремих націй і держав, що вимагає нових підходів до глобальної, міжнародної та національної безпеки.

Найбільш гострою проблема національної безпеки виявилася для сучасних посткомуністичних держав, зокрема й для України, що перебувають у перехідному періоді. Для нього притаманні загострення соціальних протиріч, які провокують конфлікти в різних сферах життя суспільства, загрожують його національній безпеці.

Створення ефективної системи забезпечення національної безпеки України, модернізація її військової політики у відповідності з вимогами часу є складовою державотворчих процесів в Україні. Існування України як суверенної та стабільної держави, її прогресивний розвиток, самозбереження й безпека неможливі без розроблення і впровадження цілеспрямованої системи політики захисту національних інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз. Усе це зумовлює актуальність проблем національної безпеки і військової політики України.

У такому контексті дисципліна зорієнтовує на вивчення методології і методів дослідження національної безпеки, внутрішньополітичних та зовнішньополітичних аспектів національної безпеки, їх взаємозв'язку в умовах глобалізації, особливостей національної безпеки на залізничному транспорті, сфери національної безпеки України в усій її складності та багатоманітності.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

1. Ціннісно-сміслову компетентність (формування та розширення світогляду студента в області методології і методів дослідження національної безпеки, внутрішньополітичних та зовнішньополітичних аспектів національної безпеки, головних загроз національній безпеці України, державних та недержавних суб'єктів у цій сфері, їх роль);

2. Загальнокультурну компетентність (розуміння основних концептуальних основ національної безпеки України);

3. Навчально-пізнавальну компетентність (формування у студента зацікавленості визначати вплив факторів зовнішньополітичного середовища на забезпечення національної безпеки України, аналізувати основні тенденції розвитку геополітичного простору та оцінювати їх можливий вплив на національну безпеку України);

4. Інформаційну компетентність (розвиток вмінь студента до самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації в області нормативно-правової бази, що регулює суспільні безпекові відносини);

5. Комунікативну компетентність (розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом реалізації групових проектів в області підготовки рекомендацій, пропозицій до проектів керівних документів у сфері забезпечення національної безпеки, спрямованих на адекватну відповідь загрозам національній безпеці України з урахуванням норм міжнародного права);

6. Компетентність особистісного самовдосконалення (елементи фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підтримка постійної жаги до самовдосконалення та самопізнання шляхом постійного пошуку нетрадиційних підходів до організації недержавної системи безпеки та ролі в цьому громадянського суспільства).

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо у вас зростає потреба в інформації про стан національної безпеки України, основи міжнародної безпеки, комплекс політико-дипломатичних заходів щодо забезпечення національної безпеки – саме курс «Національна безпека на залізничному транспорті» й дає ці знання.

Від здобувачів очікується: базове розуміння економічної теорії, регіональної економіки, права.

Перша частина курсу присвячена вивченню теоретичних засад національної безпеки, а інша частина курсу охоплює вивчення тенденцій економічного розвитку континентів та регіонів світу, їх трансформацію

Команда викладачів і ваші колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті, на форумі і особисто - у робочий час.

Організація навчання

Цей курс, який вивчається з вересня по грудень, дає студентам глибоке розуміння концептуальних засад національної безпеки, її складових частин, загроз у цій сфері та основних напрямків підвищення рівня національної та колективної безпеки.

Курс складається з однієї лекції раз у два тижні і одного практичного заняття раз у два тижні. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та виконанням творчих рефератів. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії.

Денна форма навчання

Кількість кредитів ECTS – 3.

Лекції – 15 годин.

Практики – 15 годин.

Самостійна робота – 60 годин.

Національна система залізничного транспорту / схема курсу

Поміркуй	Лекції	
	Довідковий матеріал	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	Виконай
	Виконання творчих рефератів	
	Індивідуальні консультації	
	Залік	

Практичні заняття курсу передбачають виконання творчих рефератів з метою поглибленого вивчення проблем національної безпеки. Виконання

завдання супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу)

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції.

Лекції та практичні заняття

Теми лекцій	Теми практичних занять
1 Основні поняття сфери національної безпеки.	Тема 1. Поняття та зміст загальної теорії національної безпеки .
2 Суб'єкти та об'єкти національної безпеки. Держава як головний суб'єкт.	Тема 2. Організаційно-правове регулювання забезпечення безпеки України.
3 Загрози національній безпеці.	Тема 3. Рада національної безпеки та оборони, основи її управління.
4 Економічна, інформаційна та екологічна безпека.	Тема 4. Аналіз воєнної доктрини України.
5 Безпека на транспорті. Суб'єкти. Ресурси.	Тема 5. Системи інтересів національної безпеки, що захищаються.
6 Загальні правові основи діяльності транспорту.	Тема 6. Основні загрози та шляхи забезпечення національної безпеки України.
7 Правова основа національної безпеки. 8 Глобальні проблеми безпеки	Тема 7. Принципи та концепції забезпечення національної безпеки України. Тема 8. Концепції національної безпеки в сучасному світі. Тема 9. Недержавне забезпечення національної безпеки України. Тема 10. Висновки та шляхи посилення національної безпеки.

Правила оцінювання

При оцінюванні результатів навчання керуватися Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ зі змінами та доповненнями – <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-pro-kontrol-ta-ocinuvannya-2015.pdf>

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E).

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий. Методи контролю: виконання практичних завдань, усне і письмове опитування, відповіді на тестові завдання за темами курсу, тестовий модульний контроль, залік.

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B

	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на самостійну роботу:

- Студентам пропонується виконання творчого реферату (презентації) впродовж семестру. За вчасне та вірне виконання завдання нараховується **20 балів до поточного модульного контролю**. За невиконане завдання бали не нараховуються. Перебіг поточного виконання завдання та питання для обговорення надсилаються на e-mail викладача або перевіряються ним особисто.
- Студенти мають прорецензувати одну роботу іншого студента або групи впродовж семестру очно та висловити свої критичні зауваження.

Відвідування лекцій:

Бали за цю складову нараховуються взагалі, якщо студент не відвідував більш 50% лекційних занять у модулі без поважних причин. За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. **Максимальна сума становить 15 балів.**

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків та дати вам ще один спосіб перевірити свої погляди на питання актуальних світогосподарських проблем. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 10 балів.**

Практичні заняття:

Оцінюються за відвідуваннями (до 3 балів), ступенем залученості (до 7 балів) та ступенем виконання практичного завдання (до 5 балів). Ступінь залученості визначається участю у роботі дискусійного клубу. **Максимальна сума становить 15 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Залік:

- Студент отримує залік за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на заліку, відповівши на питання викладача (Додаток 1).

Команда викладачів:

Дейнека Олександр Георгійович - (<http://kart.edu.ua/staff/dejneka-og>) – Вчений, спеціаліст у сфері менеджменту організації, управління і реструктуризації залізничної галузі.

Освіта: Харківський державний університет, 1973 р., “Географія», географ, викладач географії, кандидат географічних наук (1981). Харківський державний економічний університет, 1997 р., “Фінанси і кредит», економіст. Доктор економічних наук з 2005 року. Дисертацію захистив у спеціалізованій вченій раді Д.064.051.05 при Харківському національному університеті імені В.Н.Каразіна за спеціальністю 08.02.03 - організація управління, планування і регулювання економікою, професор за кафедрою менеджменту зовнішньоекономічної діяльності на транспорті, тема дисертації «Управління паливно-енергетичним комплексом України», номер диплома ДД 004523. Працював у складі експертних комісій з ліцензування та акредитації вищих навчальних закладів за напрямом “Менеджмент та торгівля” Міністерства освіти і науки України, зокрема секції “Менеджмент і адміністрування”.

Загальний стаж науково-педагогічної роботи понад 45 років. О.Г. Дейнека підготував 10 аспірантів та здобувачів, що отримали науковий ступінь кандидата економічних наук та одного доктора наук. Постійно запрошується на опонування кандидатських та докторських дисертацій в інші ВНЗ України, щорічно бере участь в акредитації та ліцензуванні ВНЗ з напрямку «Менеджмент».

Напрямок наукової діяльності: організаційно-управлінські аспекти розвитку базових галузей економіки України, зокрема транспортної, енергетичної та інших.

Автор понад 250 наукових праць. В рамках наукової та навчально методичної роботи видано та підготовлено до друку 57 методичних робіт: монографії - 16; навчальні посібники з грифом Міністерства освіти і науки України - 11; конспекти лекцій - 7; інші методичні видання - 39; 92 статті у фахових наукових виданнях. Приймав участь у понад 130 вітчизняних та міжнародних наукових і науково-практичних конференціях.

Нагороди та подяки: За багаторічну працю у вищих навчальних закладах у 2005 році був нагороджений грамотою міністра освіти і науки України, має ряд подяк Державної адміністрації залізничного транспорту, а також у 2011 р. нагороджений ювілейною медаллю «На честь 150-річчя залізничного транспорту України».

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням:

<https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>.

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти доступне за посиланням: <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennja-pro-oop-ukrduzt-2021.pdf>.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаток 1

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З ДИСЦИПЛІНИ НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА
НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

1. Основні поняття загальної теорії національної безпеки
2. Поняття «національні інтереси» при забезпеченні національної безпеки
3. Поняття нації і націоналізму.
4. Військова безпека
5. Економічна безпека
6. Внутрішньополітична і конституційна безпека
7. Інформаційна безпека
8. Екологічна безпека
9. Глобальні проблеми як виклики міжнародної безпеки
10. Поняття міжнародної безпеки.
11. Правова основа національної безпеки
12. Стратегічні цілі, пріоритети та завдання політики національної безпеки.
13. Основні проблеми національної безпеки.
14. Безпека на транспорті.
15. Суб'єкти безпеки на транспорті. Ресурси.
16. Глобальні проблеми безпеки
17. Загрози національній безпеці.
18. Основні напрями глобалізації політики.
19. Загальні правові основи діяльності транспорту.
20. Складові національної безпеки.
21. Сучасний стан національної безпеки України.
22. Рада національної безпеки і оборони України, її структура та напрями діяльності.
23. Формування європейської безпеки.
24. Принципи забезпечення національної безпеки.
25. Пріоритети національних інтересів України.